

FRANSKA FÖR NYBÖRJARE

Ett slags humanismens lovsång

Vi lever i globaliseringens tidevarv. Ämnet integration och invandring befinner sig mitt i samhällsdebatten. Är invandringen positiv för lokalsamhällets ekonomi och utveckling? Eller dränerar invandrarna istället landets resurser med sjukvård, utbildning? Hur skall vi definiera ”vi” och ”dom”? Argumenten för och emot är många. Men ett är säkert, mitt i denna mångfald söker dagens ungdomar mening och sammanhang i en alltmer fragmentiserad tillvaro, i ett närmast oändligt informationsflöde. Att navigera rätt är inte det lättaste.

Dessa frågor ligger som ett grundackord i Julie Bertuccelli's fascinerande dokumentärfilm ”Franska för nybörjare”. Filmen följer en klass invandrade tonårselever under ett läsår i skolan Grange-aux-Belles mitt i Paris. De studerar franska för sin lärare Mme Brigitte Cervoni – att lära språket är en förutsättning för eleverna att kunna börja i vanlig skola. Barnen kommer från jordens alla hörn – och av olika orsaker som politiska, religiösa eller av rena familjeskäl antingen de är flyktingar eller inte. De är alla mellan elva och femton år och kommer från Chile och Kina, Mali och Marocko, Tyskland och Tunisien, Irland, Venezuela, och Ukraina med flera länder.

I samtal och intervjuer får vi möta inte bara dessa elever utan även deras föräldrar eller vårdnadshavare. Pusselbit läggs till pusselbit och snart växer en bild fram – eller snarare ett landskap av bilder – där drömmar och tillkortakommanden; den vanliga vardagens bestyr och oro för framtiden, formar allehanda kulturella mönster vi som publik både känner igen oss i och kan förundras och fångas av. Ibland kan det hetta till, rasfrågan ligger ytligt hos några elever, och religiösa frågeställningar är som oftast laddade.

Och samtidigt, det finns en stor nyfikenhet eleverna emellan, ett lyssnande till varandra som imponerar antingen de nu handlar om en egen klokskap eller en synnerligen inspirerande lärare. Det märks också tydligt att elevernas föräldrar har stora förhoppningar på sina barn – att de ska få möjlighet till ett bättre och rikare liv. Några kommer säkert när de ser filmen att minnas och associera till Nicolas Philibert's film ”Att vara och ha” från 2002 där en hel skolklass tillsammans med sin lärare kämpar och våndas med att lära sig räkna och skriva. Där läraren tröstar och uppmuntrar och där det dagliga skolarbetet lika mycket handlar om lek, ansvar och ett människoblivande. ”Franska för nybörjare” har lite av samma känsla och attack.

Filmen rymmer många kulturkrockar – vilket alltid livar upp, eller hur? Saker blir synligare, kommer upp till ytan och kan diskuteras. Och ”Franska för nybörjare” bjuder på mängder av möjligheter till samtal runt invandring, globalisering, dagens mångkulturella samhälle. Liberté, Egalité, Fraternité – Frihet, jämlikhet, broderskap. Ja, så sammanfattar i filmen Naminata från Elfenbenskusten när hon förklarar varför hon trivs så i Frankrike; ”här är ingen, inte ens presidenten, mer värd än en tiggare på gatan.” Ska man vara lite bitsk skulle man kunna kommentera med att det var innan valet till EU. Eller så är det i den kontexten som filmen hämtar mycket av sin kraft; den formar sig under sina 90 minuter till ett enda stort utsjunga mot Marine le Pen och Nationella frontens enkla (och räddhågsna) förklaringsmodell om att allt som är på tok i samhället är invandrarnas fel. Här bjuder filmen motstånd och blir till ett slags humanismens lovsång, ett jävlar anamma och en tro på människan och hennes förmåga och strävan; om demokratiska värden. Värmen mellan eleverna – och visavi läraren går inte att ta miste på. Den bär långt. Förbi alla eventuella rastankar. På köpet får vi ett lärarporträtt där tydlighet och raka rör är ledstjärnan. Och vem uppskattar inte det?

Det franska originalets titel ”La Cour de Babel” leker förstås med Bibelns berättelse om Babels torn som när Gud märkte att de boende i Babel inte talade samma språk, lät skingra invånarna i jordens alla väderstreck. Med andra ord: kommunikation är viktigt, att lära språk är en nyckel, både in mot människan och ut mot världen.

Filmens alla intervjuer och närporträtt varvas med vilsamma bilder över en skolgård där, alldeles i mitten, det står ett symboliskt vådräd. Kraftfullt, stadigt och grönskande!

Text: Andreas Hoffsten